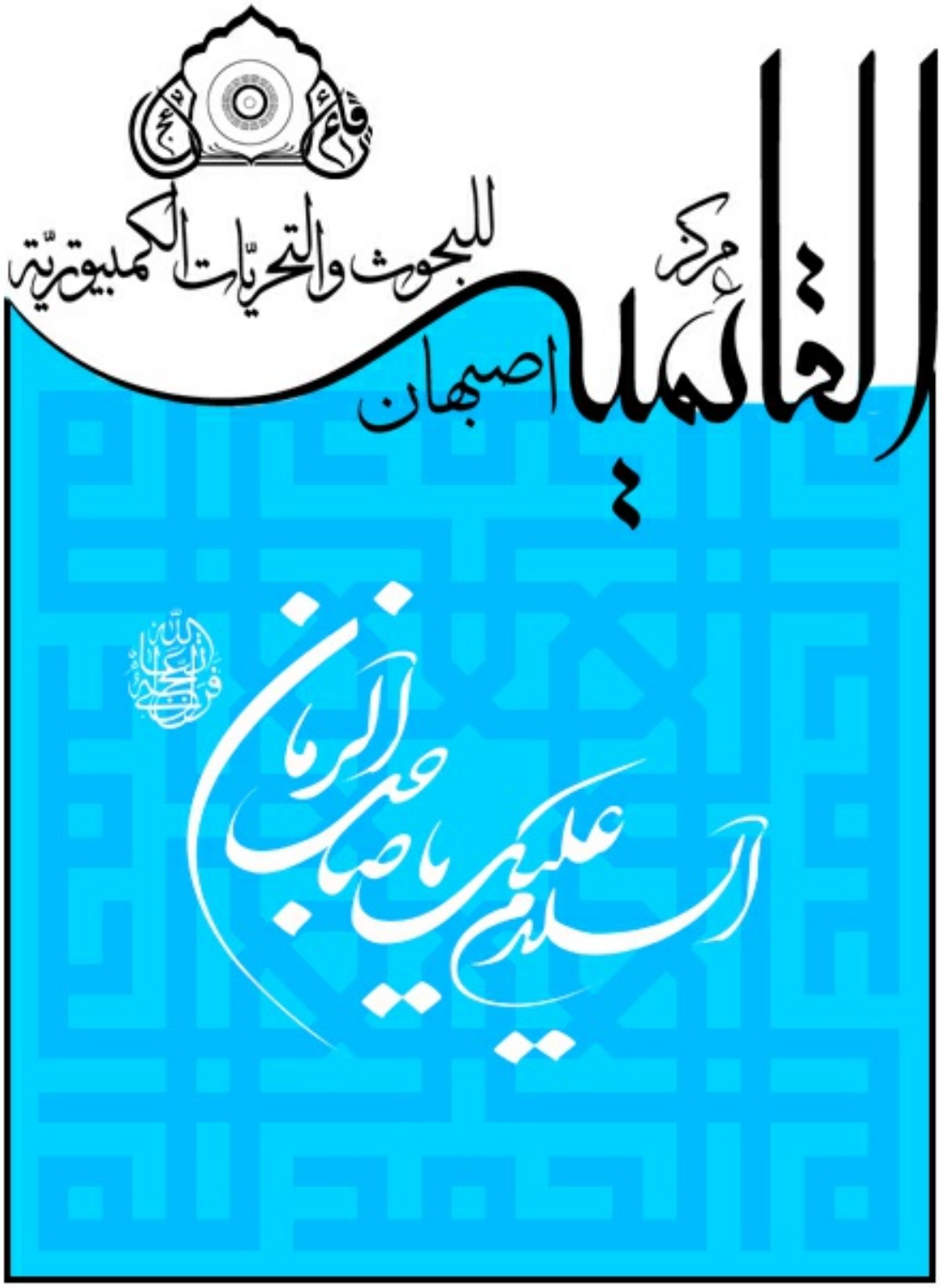

www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.ir

بسم الله الرحمن الرحیم

الفصول المهمه فی معرفه الائمه (الامام الصادق علیه السلام)

كاتب:

ابن صباغ علی بن محمد

نشرت فی الطباعة:

مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام)

رقمی الناشر:

مركز القائمیة باصفهان للتحریات الكمبیوتریة

الفهرس

الفهرس ----- ۵
الفصول المهمه فی معرفه الائمه ----- ۶
اشاره ----- ۶
فی ذکر أبی عبدالله جعفر الصادق ----- ۷
پاورقی ----- ۲۰
تعریف مرکز ----- ۴۳

الفصول المهمه فی معرفه الائمه

اشاره

سرشناسه : ابن صباغ، علی بن محمد، ق ۸۵۵ - ۷۸۴

عنوان و نام پدیدآور : الفصول المهمه فی معرفه الائمه/ علی بن محمد ابن المالکی مکی الشهیر بابن صباغ؛ حققه و علق علیه جعفر الحسینی

مشخصات نشر : قم : المجمع العالمی لاهل البیت (ع)، ۱۳۸۵.

مشخصات ظاهری : ص ۵۷۴

شابک : ۹۶۴-۵۲۹-۰۷۳-۱

وضعیت فهرست نویسی : فهرستنویسی قبلی

یادداشت : عربی

یادداشت : فهرستنویسی براساس اطلاعات فیپا

یادداشت : چاپ قبلی: موسسه دارالحدیث الثقافیه، ۱۴۲۲ق = ۱۳۸۰ (در دو مجلد)

یادداشت : کتابنامه: ص. [۵۵۳] - ۵۶۷؛ همچنین به صورت زیرنویس

موضوع : ائمه اثناعشر

موضوع : امامت

موضوع : سادات (خاندان) -- نسبنامه

شناسه افزوده : حسینی، جعفر، - ۱۳۲۳

شناسه افزوده : مجمع جهانی اهل بیت (ع)

رده بندی کنگره : BP۳۶/۵/الف ۲۵ف ۶ ۱۳۸۵

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۵

شماره کتابشناسی ملی : م ۸۵-۵۵۶

فی ذکر أبی عبدالله جعفر الصادق

سبق و أن أشرنا الی النصوص التی وردت من قبل الرسول صلی الله علیه و آله بخصوص أسماء الأئمه علیهم السلام و کذلک النصوص التی وردت من قبل الامام علی علیه السلام علی أسمائهم من بعده. أما النصوص التی وردت بخصوص الامام جعفر بن محمد الصادق علیهماالسلام من قبل أبیه فهی کثیره، فمن أراد المزید فلیراجع المصادر التالیه: الارشاد للشیخ المفید: ۳۰۵ و ۳۷۴، و: ۲ / ۱۸۱ ط آخر، البحار: ۴۷ / ۱۳ / ۶ و ۴ و ۵، و ص ۱۵ ح ۱۲ و ۱۳، اثبات الهداه: ۵ / ۳۲۴ و ۳۲۳ و ۳۲۷ و ۳۳۰ و ۳۲۹، الصراط المستقیم: ۲ / ۱۶۲، الامامه و التبصره: ۶۵ ح ۵۵، کشف الغمه: ۲ / ۱۶۷، اثبات الوصیه للمسعودی: ۷۸ و ۱۷۵ و ۱۷۹، اعلام الوری: ۳۰۴ و ۲۷۳، الکافی: ۱ / ۳۰۶ ح ۴ - ۶، و

۳۰۷ ح ۷ و ۸، الایقاظ من الهجعه: ۳۱۹، حلیه الأبرار: ۲ / ۲۱۷ و ۲۱۸، البرهان: ۳ / ۲۱۷ ح ۱، و ۲۱۸ ح ۵، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۴۳ و ۳۹۸، المستجاد: ۱۷۶ و ۱۷۷، کفایه الأثر لابن الخزاز: ۲۵۳ و ۲۵۴، جامع الرواه: ۱ / ۳۴۳، سیر أعلام النبلاء: ۵ / ۳۸۹، الخرائج و الجرائح: ۲ / ۸۹۳، کمال الدین: ۱ / ۳۰۵ ح ۱، الاحتجاج للطبرسی: ۲ / ۱۳۶. کل هذه النصوص تدل علی امامته من قبل أبیه علیه السلام منذ صغره حتی استشهاد أبیه علیه السلام لاننا نعتقد بأن کل امام ینص علی الامام الذی یأتی بعده، و کذلک حسب حدیث اللوح الذی سبق و أن أشرنا الیه، و مثال ذلک من الوصایا فقد أورد الشیخ المفید رحمه الله فی الارشاد: ۳۰۴ و ۱ / ۱۸۱ ط آخر بلفظ: روی هشام بن سالم عن جابر بن یزید الجعفی قال: سئل أبوجعفر علیه السلام عن القائم بعده، فضرب بیده علی أبی عبدالله علیه السلام و قال: هذا والله قائم آل محمد. و هو الامام السادس و تاریخ ولادته و مده امامته و مبلغ عمره و وقت وفاته و عدد أولاده و ذکر کنیته و نسبه و غیر ذلک مما یتصل به کان جعفر الصادق ابن محمد بن علی بن الحسین علیهم السلام من بین اخوانه خلیفه [صفحه ۹۰۸] أبیه محمد بن علی علیهماالسلام و وصیه و القائم بالامامه من بعده، و برز علی جماعتهم [۱] بالفضل و کان أنبههم ذکرا و أعظمهم [۲] قدرا، و نقل الناس عنه من العلوم ما سارت به الرکبان و انتشر صیته و ذکره فی سائر البلدان، و لم ینقل العلماء عن

أحد من أهل بيته ما نقل عنه من الحديث [۳] . و روى عنه جماعه من أعيان الامه و أعلامهم مثل: يحيى بن سعيد [۴] و ابن جريج [۵] . [صفحه ۹۰۹] و مالك بن أنس [۶] و الثورى [۷] و ابن عيينه [۸] و أبوحنيفه [۹] و شعبه [۱۰] و أبوأيوب السجستانى [۱۱] و غيرهم [۱۲] . و وصى [۱۳] اليه أبوجعفر عليه السلام بالامامه و غيرها وصيه ظاهره، و نص عليها نصا جليا عن أبى عبدالله جعفر الصادق عليه السلام قال: ان أبى استودعنى ماهناك، و ذلك انه لما حضرته الوفاه قال: ادع لى شهودا، فدعوت له أربعه [من قريش] منهم نافع مولى عبدالله بن عمر، فقال: اكتب: هذا ما أوصى به يعقوب نبيه (يا بنى ان الله اصطفى لكم الدين فلا تموتن الا و أنتم مسلمون) [۱۴] و أوصى محمد بن على الى ابنه جعفر و أمره أن يكفنه فى برده الذى كان يصلى فيه الجمعه [۱۵] و قميصه، و أن يعممه بعمامته، و أن يرفع قبره مقدار أربع أصابع، و أن يحل أطماره [۱۶] عند [صفحه ۹۱۰] دفنه. ثم قال للشهود: انصرفوا رحمكم الله، فقلت: يا أبت ما كان فى هذا بأن [۱۷] يشهد عليه؟ قال: يا بنى كرهت أن تغلب و أن يقال: لم يوص [اليه] فأردت بأن تكون لك [۱۸] الحجه [۱۹] . ولد جعفر الصادق ابن محمد بن على زين العابدين ابن الحسين بن على بن أبى طالب بالمدينه الشريفه سنه ثمانين [۲۰] من الهجره و قيل سنه ثلاث و ثمانين [۲۱] و الأول أصح. و أما نسبه أبا و اما فهو جعفر الصادق ابن محمد الباقر ابن على زين العابدين ابن [صفحه ۹۱۱]

الحسين بن على بن أبى طالب عليه السلام [۲۲] و امه رضى الله عنها ام فروه بنت القاسم بن محمد بن أبى بكر [۲۳] . و أما كنيته فأبوعبدالله [۲۴] ، و قيل أبواسماعيل [۲۵] و له ثلاثه ألقاب: الصادق، و الفاضل، و الطاهر، و أشهرها الصادق [۲۶] . [صفحه ۹۱۲] صفته: معتدل أدمى اللون [۲۷] ، شاعره السيد الحميرى [۲۸] (رض) بابه: [۲۹] المفضل بن عمر [۳۰] ، نقش خاتمه «ما شاء الله لا قوه الا بالله استغفر الله» [۳۱] ، معاصره أبوجعفر المنصور [۳۲] . [صفحه ۹۱۳] و أما مناقبه فتكاد تفوت من عد الحاسب و يحير فى أنواعها فهم اليقظ الكاتب، و قد نقل بعض أهل العلم أن كتاب الجفر [۳۳] بالمغرب الذى يتوارثونه بنوعبدالمؤمن [۳۴] بن على هو من كلامه، و له فى المنقبه السنيه و الدرجه التى هى فى مقام الفضل عليه. عن مالك بن أنس قال: قال جعفر الصادق عليه السلام يوما لسفيان الثورى: اذا انعم الله عليك بنعمه فأحببت بقائها فأكثر من الحمد و الشكر عليها فان الله عزوجل قال فى كتابه العزيز (لئن شكرتم لأزيدنكم) [۳۵] و اذا استبطأت الرزق فأكثر من الاستغفار فان الله عزوجل يقول (استغفروا ربكم انه كان غفارا - يرسل السمآء عليكم مدرارا - و يمددكم بأموال و بنين - يعنى فى الدنيا - و يجعل لكم جنت... - فى الآخره -) [۳۶] يا سفيان اذا احزنك أمر من سلطان أو غيره فأكثر من قول لا حول و لا قوه الا بالله فانها مفتاح الفرج و كنز من كنوز الجنه. [۳۷] . و قال ابن أبى حازم: كنت عند جعفر الصادق اذ جاء آذنه [۳۸] و قال: ان

سفیان [صفحه ۹۱۴] الثوری فی الباب، فقال: ائذن له، فدخل فقال له جعفر: یا سفیان انک رجل یطلبک السلطان فی بعض الأوقات و تحضر عنده و أنا [۳۹] أتقی السلطان فاخرج عنی غیر مطرود [۴۰] ، فقال سفیان: حدثنی بحدیث أسمعه منک و أقوم، فقال: حدثنی أبی عن جدی عن أبیه أن رسول الله صلی الله علیه و آله قال: من أنعم الله علیه نعمه فلیحمد الله، و من استبطأ الرزق فلیستغفر الله، و من أحزنه أمر فلیقل: لا حول و لا قوه الا بالله. فلما قام سفیان قال أبوجعفر: خذها یا سفیان ثلاثا و أی ثلاث!! [۴۱] . و کان علیه السلام یقول: لا یتم المعروف الا بثلاث: تعجیله و تصغیره و ستره [۴۲] . و قال بعض شیعته [أصحاب جعفر بن محمد الصادق]: دخلت علی جعفر و موسی ولده بین یدیه و هو یوصیه بهذه الوصیه فحفظتها، فکان مما حفظت [أوصاه به منها] أن قال له: یا بنی، اقبل وصیتی و احفظ مقالتی، فانک ان حفظتها تعش [۴۳] سیدا و تمت [۴۴] حمیدا، یا بنی، انه من قنع [۴۵] بما قسم الله له استغنی، و من مد عینه الی ما فی ید غیره مات فقیرا، و من لم یرض بما قسم الله له اتهم ربه [۴۶] فی قضائه، و من استصغر زله نفسه [استعظم زله غیره، و من استعظم زله نفسه] استصغر زله غیره. یا [صفحه ۹۱۵] بنی، من کشف حجاب غیره انکشفت عورته [۴۷] ، و من سل سیف البغی قتل به، و من احتفر [۴۸] لأخیه بئرا سقط فیها، و من داخل السفهاء حقر، و من خالط العلماء وقر، و

من دخل [۴۹] مداخل السوء اتهم. یا بنی، قل الحق لک أو علیک [۵۰] ، و ایاک و النمیمه فانها تزرع الشحناء فی قلوب الرجال. یـا بنی، اذا طلبت الجود فعلیک بمعادنه فان للجود [۵۱] معـادن و للمعادن اصولا و للاصول فروعا و للفروع ثمرا، و لا یطیب ثمر الا بفرع و لا فرع الا بأصل و لا أصل ثابت الا بمعدن طیب. یا بنی، اذا [۵۲] زرت فزر الأخیار و لا تزر الأشرار [۵۳] فانهم صخره لا ینفجر ماؤها و شجره لا یخضر ورقها و أرض لا یظهر عشبها [۵۴] . و قال أحمد بن عمرو بن المقدام الرازی: [۵۵] وقع الذباب علی وجه المنصور فذبه فعاد فذبه فعاد حتی أضـجره، و کان عنده جعفر بن محمد علیه السـلام فی ذلک الوقت، فقال المنصور: یا أباعبدالله لأی شـی ء خلق الله عزوجل الذباب؟ قال: لیذل به الجبابره [۵۶] ، فسکت المنصور [۵۷] . [صفحه ۹۱۶] و قیل: کان رجـل من أهـل السواد یلازم مجلس جعفر الصادق علیه السـلام و یقعـد طویلا مقعـده، ففقـده فی بعض الأیام فسأل عنه فقال له رجل یریـد أن ینقصه [یسـتنقص به] عنده: انه رجل نبطی [۵۸] ، فقـال جعفر: أصـل الرجل عقله، و حسـبه دینه، و کرمه تقواه، و الناس فی آدم مسـتوون، فاسـتحیی [۵۹] الرجل [۶۰] . قـال سـفیان الثوری سـمعت جعفر الصادق علیه السـلام یقول: عزت [۶۱] السـلامه حتی لقـد خفی مطلبهـا، فـان تـک فی شـی ء فیوشک أن تکون فی الخمول، و ان طلبت [۶۲] فی الخمول و لم تجـده فیوشک [أن تکون فی الصمت، فان طلبت فی الصمت و لم توجد فیوشک أن تکون فی العزله و الخلوه] [۶۳]

أن تكون فی کلام السلف الصالح، و السعید من وجد فی نفسه خلوه یشتغل بها عن الناس [۶۴] . و حدث عبدالله بن الفضل بن الربیع [۶۵] عن أبیه قال: لما حج المنصور فی سنه سبع و أربعین و مائه قدم [۶۶] المدینه قال للربیع: ابعث الی جعفر بن محمد من یأتینا به [صفحه ۹۱۷] متعبا سریعا قتلنی الله ان لم أقتله، فتغافل الربیع عنه و ناساه [۶۷] فأعاد علیه فی الیوم الثانی و اغلظ له فی القول، فأرسل الیه الربیع فلما حضر قال له الربیع: یا أباعبدالله اذکر الله تعالی فانه قد أرسل الیک [ب] ما لا دافع له غیر الله و انی أتخوف علیک، فقال جعفر: لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم. ثم ان الربیع دخل [۶۸] به علی المنصور فلما رآه المنصور أغلظ له بالقول فقال: یا عدو الله اتخذک أهل العراق اماما یجبون [۶۹] الیک بزکاه أموالهم فتلحد فی سلطانی [۷۰] و تبتغی الی الغوائل قتلنی الله ان لم أقتلک، فقال جعفر: یا أمیرالمؤمنین ان سلیمان أعطی فشکر و ان أیوب ابتلی فصبر و ان یوسف ظلم فغفر، فهولاء أنبیاء الله و الیهم یرجع نسبک و لک فیهم [۷۱] اسوه حسنه فقال المنصور: أجل لقد صدقت یا أباعبدالله ارتفع الی هاهنا عندی، ثم قال: یا أباعبدالله ان فلان الفلانی أخبرنی عنک بما قلت لک، فقال: أحضره یا أمیرالمؤمنین لیوافقنی [۷۲] علی ذلک. فاحضر الرجل الذی سعی به الی المنصور فقال له المنصور: أحقا ما حکیت لی عن جعفر؟ فقال: نعم یا أمیرالمؤمنین، قال جعفر: فأستحلفه [۷۳] علی ذلک، فبدر الرجل و قال: والله العظیم الذی لا اله

الا هو عالم الغيب و الشهاده الواحد الأحد الفرد الصمد الذى لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفوا أحد... و أخذ يعد فى صفات الله، فقال جعفر: يا أميرالمؤمنين يحلف بما أستحلفه به و يترك يمينه هذا، فقال المنصور: حلفه بما تختار، فقال جعفر عليه السلام: قل: برئت من حول الله و قوته و التجأت [صفحه ۹۱۸] الى حولى و قوتى لقد فعل [جعفر] كذا و كذا، فامتنع الرجل فنظر اليه المنصور منكرا فحلف بها، فما كان بأسرع من أن ضرب برجله الأرض و خر [۷۴] ميتا مكانه فى المجلس، فقال المنصور: جروا برجله و أخرجوه لعنه الله. ثم قال: لا علیک يا أباعبدالله أنت البرى ء الساحه السليم الناحيه المأمون [۷۵] الغائله، على بالطيب و الغاليه، فأتوا بالغاليه فجعل يغلف به لحيته الى أن تركها تقطر و قال: فى حفظ الله وكلاءته، و ألحقه الربيع بجوائز حسنه و كسوه سنيه. قال الربيع: فلحقته بذلك ثم قلت له: يا أباعبدالله انى رأيت قبلك ما لم تره أنت و رأيت بعد ذلك ما رأيت و رأيتك تحرك شفتيك و كلما حركتهما سكن الغضب، بأى شى ء كنت تحركهما جعلت فداك؟ قال: بدعاء جدى الحسين عليه السلام، قلت: و ما هو يا سيدى؟ قال: قلت: اللهم يا عدتى عند شدتى يا غوثى عند كربتى احرسنى بعينك التى لا تنام و اكنفنى [۷۶] بركنك الذى لا يرام و ارحمنى بقدرتك على فلا أهلك و أنت رجائى، اللهم انك أكبر و أجل و أقدر مما أخاف و أحذر، اللهم بك أدرأ [۷۷] فى نحره و أستعيذ بك من شره انك على كل شى ء قدير. قال الربيع: فما نزلت بى

شده قط و دعوت به الا فرج الله عنى. قال الربيع: و قلت لأبى عبدالله: منعت الساعى بك الى المنصور من أن يحلف يمينه و أحلفته أنت تلك اليمين، فما كان الا أخذ لوقته فتعجبت من ذلك ما منعناك فيه؟ قال: لأن فى يمينه الذى أراد أن يحلف بها توحيد الله و تمجيده و تنزيهه، فقلت: يحلم عليه و يؤخر عنه العقوبه، و أحببت تعجيلها فاستحلفته بما سمعت فأخذه الله لوقته [٧٨] . [صفحه ٩١٩] و روى أن داود بن على بن العباس [٧٩] قتل المعلى بن خنيس [٨٠] مولى كان لجعفر الصادق عليه السلام فأخذ ماله، فبلغ ذلك جعفر فدخل الى داره و لم يزل ليله كله قائما و قاعدا الى الصباح، و لما كان وقت السحر سمع منه و هو يقول فى مناجاته يا ذا [صفحه ٩٢٠] القوه القويه، و يا ذا المحال الشديد، و يا ذا العزه التى كل خلقك لها ذليل، اكفنا هذا الطاغيه و انتقم لنا منه. فما كان الا أن ارتفعت الأصوات بالصراخ و العويل و قيل مات داود بن على فجأه [٨١] . و لما بلغ جعفر الصادق عليه السلام قول الحكم بن العباس الكلبى: [٨٢] . صلبنا لكم زيدا على جذع نخله و لم أر مهديا على الجذع يصلب فرفع جعفر يديه الى السماء و هما يرعشان [٨٣] فقال: اللهم سلط على الحكم بن العباس الكلبى كلبا من كلابك. فبعثه بنوامیه الى الكوفه فافترسه الأسد فى الطريق، و اتصل ذلك بالصادق فخر ساجدا و قال: الحمد لله الذى أنجزنا ما وعدنا [٨۴] . [صفحه ٩٢١] و قال محمد بن اسماعيل: [٨٥] لما خرج محمد بن عبدالله بن

الحسن فر [۸۶] جعفر بن محمد الی ماله بالفرع [۸۷] ، فلم یزل هناک مقیما حتی قتل محمد و اطمأن الناس فرجع الی المدینه و أقام بها [۸۸] . و روی عن جعفر بن محمد الصادق علیه السلام قال: لما رفعت [۸۹] الی أبی جعفر المنصور بعد قتل محمد بن عبدالله بن الحسن انتهرنی [۹۰] و کلمنی بکلام غلیظ ثم قال لی: یا جعفر قد علمت بفعل محمد بن عبدالله الذی یسمونه النفس الزکیه و ما نزل به و انما أنتظر الآن أن یتحرک منکم أحد فالحق الصغیر بالکبیر. قال: فقلت: یا أمیرالمؤمنین حدثنی أبی محمد بن علی عن أبیه الحسین عن الحسن [۹۱] بن علی بن أبی طالب أن رسول الله صلی الله علیه و آله قال: ان الرجل لیصل رحمه و قد بقی من عمره ثلاث سنین فیمدها [۹۲] الله تعالی الی ثلاث و ثلاثین سنه، و ان الرجل لیقطع رحمه و قد بقی من عمره ثلاث و ثلاثون سنه فیبترها [۹۳] الله تعالی الی ثلاث سنین. قال: فقال لی: و الله علیک سمعت هذا من أبیک؟ فقلت: و الله سمعتها فردها [ثم ردها] علی ثلاثا ثم [صفحه ۹۲۲] قال: انصرف [۹۴] . و مما حفظ من کلام جعفر الصادق فی الحکمه و الموعظه و غیر ذلک قوله: ما کل من نوی [۹۵] شیئا قدر علیه، و لاکل من قدر علی شی ء وفق له، و لاکل من وفق أصاب له موضعا، فاذا اجتمعت النیه و القدره و التوفیق و الاصابه فهناک [تجب] السعاده [۹۶] . و قال علیه السلام: تأخیر التوبه اغترار، و طول التسویف حیره، و الاعتداء علی الله هلکه، و الاصرار علی الذنب أمن من

مکر الله [۹۷] (فلا یأمن مکر الله الا القوم الخسرون) [۹۸] . و قال علیه السلام: أربعه أشیاء القلیل منها کثیر: النار و العداوه و الفقر و المرض [۹۹] . و سئل: لم سمی البیت العتیق قال: لأن الله تعالی عتقه من الطوفان [۱۰۰] . [صفحه ۹۲۳] و قال علیه السلام: صحبه عشرین یوما قرابه [۱۰۱] . و قال: کفاره عمل السلطان الاحسان الی الاخوان [۱۰۲] . و قال علیه السلام: اذا دخلت منزل أخیک فاقبل الکرامه ما عدا الجلوس فی الصدر [۱۰۳] . و قال: البنات حسنات و البنون نعم، فالحسنات یثاب علیهن و النعمه یسأل عنها [۱۰۴] . و قال علیه السلام من لم یستح من العیب و یرعوی عند المشیب و یخشی الله بظهر الغیب فلا خیر فیه. [۱۰۵] . و قال علیه السلام: ایاکم و ملاحاه الشعراء فانهم یطنبون بالمدح و یجودون بالهجاء [۱۰۶] . و کان یقول: اللهم انک بما أنت له أهله من العفو أولی منی بما أنا أهله من العقوبه. [۱۰۷] . و قال علیه السلام: من أکرمک فأکرمه، و من استخف بک فأکرم نفسک عنه [۱۰۸] . [صفحه ۹۲۴] و قال: منع الجود سوء الظن بالمعبود [۱۰۹] . و قال: دعا الله الناس فی الدنیا بآبائهم لیتعارفوا و دعاهم فی الآخره بأعمالهم لیتجاوزوا فقال: (یأیها الذین ءامنوا) (یأیها الذین کفروا) [۱۱۰] . و قال علیه السلام: ان عیال المرء اسراؤه فمن أنعم الله علیه بنعمته فلیوسع علی اسرائه، فان لم یفعل أوشک أن تزول تلک النعمه عنه [۱۱۱] . و قال: ثلاثه لا یزید الله بها الرجل المسلم الا عزا: الصفح عمن ظلمه، و الاعطاء لمن حرمه، و الصله لمن قطعه [۱۱۲]

. و قال: حفظ الرجل أخاه بعد وفاته فی ترکته کرم [۱۱۳] . و قال: المؤمن اذا غضب لم یخرجه غضبه من [۱۱۴] حق و اذا رضی لم یدخله رضاه فی باطل. [۱۱۵] . و روی محمد بن حبیب عن جعفر بن محمد عن أبیه عن جده علیه السلام و رفعه قال: ما من مؤمن أدخل علی قوم سرورا الا خلق الله من ذلک السرور ملکا یعبد الله تعالی و یحمده و یمجده، فاذا صار المؤمن فی لحده أتاه ذلک السرور الذی أدخله علی اولئک القوم فیقول: أنا الیوم اونس وحشتک و القنک حجتک و اثبتک بالقول الثابت و أشهد بک مشاهد القیامه و اشفع بک الی ربک و اریک منزلتک من الجنه. [۱۱۶] . [صفحه ۹۲۵] و قال ابراهیم بن مسعود: کان رجل من التجار یختلف الی جعفر بن محمد علیه السلام و بینه [۱۱۷] و بینه موده و هو معروف بحسن حال [۱۱۸] فجاء بعد حین الی جعفر بن محمد و قد ذهب ماله و تغیر حاله فجعل یشکو الی جعفر فأنشده جعفر علیه السلام: [۱۱۹] . فلا تجزع و ان اعسرت یوما فقد أیسرت فی زمن طویل [۱۲۰] . و لا تیأس [۱۲۱] فان الیأس کفر لعل الله یغنی عن قلیل و لا تظنن بربک ظن سوء فان الله أولی بالجمیل و عن أبی حمزه الثمالی: قال: کنت مع أبی عبدالله جعفر بن محمد الصادق بین مکه و المدینه فالتفت فاذا عن یساره [۱۲۲] کلب أسود فقال له: مالک قبحک الله ما أشد مسارعتک! فاذا هو فی الهواء شبیه [۱۲۳] الطائر، فتعجبت من ذلک، فقال لی: هذا غثیم [۱۲۴] برید الجن مات هشام [۱۲۵] الساعه و

هو يطير [۱۲۶] ينعاه فی کل بلد. [۱۲۷] . [صفحه ۹۲۶] و عن ابراهيم بن عبدالحميد قال: اشتريت من مکه برده و آليت [۱۲۸] علی نفسی أن لا تخرج من ملکی حتی تکون کفنی، فخرجت بها الی عرفه فوقفت فيها الموقف ثم انصرفت الی المزدلفه [۱۲۹] فبعد أن صليت فيها المغرب و العشاء رفعتها و طويتها و وضعتها تحت رأسی و نمت، فلما انتبهت فلم أجدها فاغتممت لذلک غما شديدا، فلما أصبحت صليت و أفضيت مع الناس الی منی فانی والله فی مسجد الخيف اذ أتانی رسول من أبی عبدالله جعفر الصادق عليه السلام يقول لی: يقول [۱۳۰] لک أبوعبدالله: أقبل [۱۳۱] فی هذه الساعه، فقمت مسرعا حتی دخلت علی أبی عبدالله جعفر الصادق عليه السلام و هو فی فسطاطه فسلمت عليه و جلست فالتفت الی و قال: [۱۳۲] يا ابراهيم نحن نحب أن نعطيک برده تکون لک کفنا قلت: والذی يحلف به [۱۳۳] ابراهيم لقد کانت معی برده معدها لذلک و لقد ضاعت منی فی المزدلفه، فأمر غلامه فأتانی ببرده فتناولتها فاذا هی والله بردتی بعينها، فقلت: بردتی يا سيدی، فقال: خذها و احمد الله تعالی يا ابراهيم فقد جمع الله عليک يا ابراهيم [۱۳۴] . و روی عن جعفر الصادق عليه السلام انه قال لغلامه [۱۳۵] يافد: يا يافد اذا کتبت رقعه أو کتابا [صفحه ۹۲۷] فی حاجه و أردت أن تنجح حاجتک التی ترید فاکتب فی رأس الرقعه [۱۳۶] بقلم غير مديد: بسم الله الرحمن الرحيم وعد الله الصابرين المخرج مما يکرهون و الرزق من حيث لا يحتسبون. جعلنا الله و اياکم من الذين لا خوف عليهم و لا هم يحزنون. قال يافد: فکنت أفعل

ذلک فتنجح حوائجی. [۱۳۷] . مناقب أبی جعفر الصادق فاضله، و صفاته فی الشرف کامله، و شرفه علی جبهات الأیام سائله، و أندیه المجد و العز بمفاخره و مآثره آهله [۱۳۸] . مات الصادق جعفر بن محمد علیهماالسلام سنه ثمان و أربعین و مائه فی شوال [۱۳۹] و له من العمر ثمان و ستون سنه [۱۴۰] أقام فیها مع جده علی بن الحسین اثنی عشر سنه [صفحه ۹۲۸] و أیاما [۱۴۱] و مع أبیه محمد بن علی بعد وفاه جده ثلاثه عشر سنه [۱۴۲] و بقی بعد موت أبیه أربعا و ثلاثین [۱۴۳] سنه و هی مده امامته علیه السلام، یقال انه مات بالسم فی أیام المنصور [۱۴۴] و قبره بالبقیع، دفن فی القبر الذی فیه أبوه و جده و عم جده، فلله دره من [صفحه ۹۲۹] قبر ما أکرمه و أشرفه [۱۴۵] . و أما أولاده فکانوا سبعه، سته ذکور و بنت واحده، و قیل کانوا أکثر من ذلک [۱۴۶] أسماء الذکور: موسی الکاظم [۱۴۷] اسماعیل [۱۴۸] . [صفحه ۹۳۰] و محمد [۱۴۹] و علی [۱۵۰] و عبدالله [۱۵۱] و اسحاق [۱۵۲] ، و البنت اسمها ام فروه [۱۵۳] رضوان الله علیهم.

پاورقی

[۱] فی (أ): جماعه.

[۲] فی (أ): و أجلهم.

[۳] انظر الارشاد للشیخ المفید: ۲ / ۱۷۹، و: ۲۷۰ ط آخر مع اختلاف یسیر فی بعض الألفاظ، المناقب لابن شهرآشوب: ۴ / ۳۴۷، اعلام الوری: ۳۲۵ و ۲۸۴، المعتبر: ۵، الصواعق المحرقه: ۲۰۱ و ۲۰۲، ینابیع الموده: ۳ / ۱۱۱ و ۱۱۲، حلیه الأبرار: ۲ / ۱۴۵، الروضه الندیه: ۱۲ و ۱۱۷، ملحقات احقاق الحق: ۱۲ / ۲۱۸.

[۴] هو یحیی بن سعید بن قیس

بن فهد، و يقال ابن عمر بن سهل المدينى البخارى الأنصارى، حدث عن أنس بن مالك و سعيد بن المسيب و القاسم بن محمد، ثقه و فقيه، و هو من الطبقه الخامسه مات سنه (۲۴۳ ه). انظر التقريب: ۲ / ۳۴۸، تذكره الحفاظ للذهبى: ۱ / ۱۳۷، الجرح و التعديل: ۹ / ۱۴۷، لسان الميزان: ۴ / ۳۸۰، شذرات الذهب: ۱ / ۲۱۲، الثقات: ۵ / ۵۲۱.

[۵] هو عبدالملك بن عبدالعزيز بن جريج الاموى مولاه المكى، و يكنى أباخالد، و كان عبدا لام حبيب بنت جبير زوج عبدالعزيز بن عبدالملك بن خالد بن أسد فنسب الى ولائه، ولد سنه (۸۰ ه).

[۶] تقدمت ترجمتهما.

[۷] تقدمت ترجمتهما.

[۸] هو سفيان بن عيينه بن أبى عمران مولى لقوم من ولد عبدالله بن هلال بن عامر بن صعصعه رهط ميمونه زوج النبى صلى الله عليه و آله و يكنى أبامحمد. ولد سنه (۱۰۷ ه) و توفى سنه (۱۹۸ ه). انظر المعارف: ۵۰۶، رجال الكشى: ۳۹۲.

[۹] تقدمت ترجمتهما. [

[۱۰] تقدمت ترجمتهما.

[۱۱] كذا، و الصحيح من دون «أبو». و فى نسخه «السختيانى» و هو أيوب السختيانى أبوبكر كيسان بن أبى تميمه. و يقال: ولاؤه لطهيه، و قيل لجهينه، عداده فى صغار التابعين و يقال مولى عمار بن ياسر، مات بالطاعون سنه (۱۳۱ ه) فى البصره من أصحاب الباقر و الصادق عليهماالسلام. انظر معجم رجال الحديث: ۳ / ۲۵۲ و ۲۵۳، سير أعلام النبلاء: ۶ / ۱۵.

[۱۲] انظر مطالب السؤول: ۸۱، و المناقب لابن شهرآشوب: ۴ / ۲۴۷ و زاد:... و سليمان بن بلال و اسماعيل بن جعفر، و حاتم بن اسماعيل، و عبدالعزيز بن المختار، و وهب بن خالد، و ابراهيم بن طحان، و الحسن بن صالح،

و عمرو بن دينار، و أحمد بن حنبل،... و انظر أيضا حليه الأولياء: ۳ / ۱۹۹ احقاق الحق: ۱۲/ ۲۱۷، كشف الغمه: ۲ / ۱۸۶.

[۱۳] فی (أ): وصی.

[۱۴] البقره: ۱۳۲.

[۱۵] فی (أ):: فی بردته التی كان فیها یصلی الجمعه.

[۱۶] فی (أ): ظماره.

[۱۷] فی (أ): حتی.

[۱۸] فی (أ): یكون ذلك.

[۱۹] انظر الارشاد للشیخ المفید: - ۲ / ۱۸۰ -۱۸۱، و: ۳۰۵ ط آخر، البحار: ۴۷ / ۱۳ ح ۹ و ۱۰، و: ۳۶ / ۱۹۳ ح ۲، المناقب لابن شهرآشوب: ۴ / ۲۷۸، الكافی: ۱ / ۲۴۴ ح ۸، حلیه الأبرار للمحدث البحرانی: ۲ / ۲۱۸، كشف الغمه: ۲ / ۱۶۷، الصراط المستقیم: ۲ / ۱۶۲، اثبات الهداه: ۵ / ۳۳۰ و ۳۲۷ ح ۱۲، اعلام الوری: ۲۷۴. و فی عیون أخبار الرضا: ۱ / ۴۰ قریب من هذا، و كمال الدین: ۱ / ۳۰۵ ح ۱، الاحتجاج: ۲ / ۱۳۶، الخرائج و الجرائح: ۲ / ۸۹۳. كل هذه الروایات تدل علی أن أبیه علیه السلام نص علیه علیه السلام عند الوفاه.

[۲۰] انظر كشف الغمه: ۲ / ۱۵۵ و ۱۶۱ و ۱۸۷، عمده الطالب: ۱۹۵، البحار: ۴۷ / ۱ ح ۳، و ۵ ح ۶، مطالب السؤول: ۸۱، التحفه اللطیفه: ۱ / ۴۱۰، نزهه الجلیس: ۲ / ۳۵، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۱۲ و ۲۱۴، مقصد الراغب: ۱۵۶ (مخطوط): الأنوار القدسیه: ۳۶، وفیات الأعیان:۱ / ۲۹۱، صفه الصفوه: ۲ / ۶۱.

[۲۱] انظر الارشاد للشیخ المفید: ۳۰۴، و: ۲ / ۱۷۹ ط آخر، الكافی: ۱ / ۴۷۲، البحار: ۴۷ / ۱ ح ۱، و ۴ ح ۱۲، و ۶ ح ۱۷، دلائل الامامه: ۱۱۱، اثبات الوصیه: ۱۸۴، تاریخ أهل البیت علیهم السلام:

۸۱، عیون المعجزات: ۸۵ و زاد «... فی حیاه جده علی بن الحسین علیه السلام» ملحقات احقاق الحق: ۱۲ / ۲۰۹ و ۲۱۳ و ۲۱۵، اکمال الرجال: ۶۲۳، تذکره الحفاظ: ۱ / ۱۶۶، وسیله النجاه: ۳۶۲، کفایه الطالب: ۴۵۵، روضه الواعظین: ۲۵۳، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۹۹، العدد القویه: ۱۴۷(مخطوط)، تاج المواليد للطبرسی: ۱۳، اعلام الوری: ۲۷۱، المصباح للکفعمی: ۲۳. و ورد فی بعض المصادر أنه ولد عند طلوع الفجر من یوم الجمعه أو یوم الاثنین أو الثلاثاء من ۱۷ ربیع الأول أو غره رجب أو ثامن من شهر رمضان المبارک، فلاحظ و تأمل.

[۲۲] تقدمت استخراجاته.

[۲۳] نظر الارشاد للشیخ المفید: ۲ / ۱۸۰، و: ۳۰۳ ط آخر، اعلام الوری: ۲۷۱، الکافی: ۱ / ۴۷۲، بحارالأنوار: ۴۷ / ۱ ح ۱ و ۲، و ۵ ح ۶ و ۱۵، دلائل الامامه للطبری: ۱۱۱ - ۱۱۲ و لکن بلفظ:... و امه فاطمه بنت القاسم بن محمد بن أبی بکر، و امها أسماء بنت عبدالرحمن بن أبی بکر... التحفه اللطیفه فی تاریخ المدینه الشریفه: ۱ / ۴۱۰ بلفظ «امه ام فروه... و لهذا کان جعفر یقول: ولدنی الصدیق مرتین» ملحقات احقاق الحق: ۱۲ / ۲۱۲، و: ۱۹ / ۵۰۵ و ۵۰۷، المبتکر الجامع لکتابی المختصر و المعتصر فی علوم الأثر: ۱۳۲، کشف الغمه: ۲ / ۱۵۵ و ۱۸۷، الأنوار القدسیه للسنهوتی: ۳۶، الصراط المستقیم للشیخ علی بن یونس العاملی: ۲ / ۱۳۸، عمده الطالب: ۱۹۵، تاریخ أهل البیت علیهم السلام: ۱۲۲. و انظر المعارف لابن قتیبه: ۲۱۵، الهدایه الکبری للخصیبی: ۲۴۷ بلفظ «امه ام فروه و کانت تکنی ام القاسم - أی مثل فاطمه الزهراء علیهاالسلام أیضا کانت تکنی بام أبیها و بنت رسول الله صلی الله علیه

و آله – و بنت القاسم» عیون المعجزات: ۸۵ و ۱۷۸. و ورد بحقها عن أبی عبدالله علیه السلام بلفظ «و کانت امی ممن آمنت و اتقت و أحسنت، والله یحب المحسنین» جاء ذلک فی الکافی: ۱ / ۴۷۳ ح ۱ و قریب منه فی عیون المعجزات، و الوافی: ۳ / ۷۸۹ ح ۱، ینابیع الموده للقندوزی الحنفی: ۳ / ۱۱۲ بلفظ «و امه ام فروه بنت القاسم» و الصواعق المحرقه: ۲۰۱ – ۲۰۲، مقاتل الطالبیین: ۱۵۱.

[۲۴] انظر مقصد الراغب: ۱۵۶ (مخطوط)، تاریخ أهل البیت علیهم السلام: ۱۳۸، ألقاب الرسول و عترته: ۵۹، الهدایه الکبری: ۲۴۷، دلائل الامامه: ۱۱۲، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۴۰۰، البحار: ۴۷ / ۹ ح ۵، و ۱۰ / ۶، کشف الغمه: ۲ / ۱۵۵، المعارف: ۲۱۵، دائره المعارف لوجدی: ۳ / ۱۰۹ الطبعه الثالثه: کفایه الطالب: ۴۵۵.

[۲۵] انظر تاریخ الخشاب: ۱۸۸، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۴۰۰، تاریخ أهل البیت علیهم السلام: ۱۳۸، کشف الغمه: ۲ / ۱۵۵، الهدایه الکبری للخصیبی: ۴۷۴، مقصد الراغب: ۱۵۶ (مخطوط). و کانت له علیه السلام کنیه خاصه و هی (أبوموسی) انظر المصادر السابقه.

[۲۶] انظر العدد القویه للعلامه الحلی: ۱۴۸ ح ۶۵، البحار: ۴۷ / ۱۱ ح ۱۲ و ۹ ح ۵ و ۱۰ ح ۶، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۴۰۰، کشف الغمه: ۲ / ۱۵۵، و أورد الخصیبی فی الهدایه الکبری: ۲۴۷ ألقابا کثیره و ذکر منها: الصادق و الفاضل دون الطاهر، و أورد: القاهر، التام، الکامل، المنجی.

[۲۷] أی أسمر اللون، و لم أعثر علی هذا اللفظ بعینه بل بألفاظ اخری تؤدی نفس المعنی، کما ورد فی المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۴۰۰ بلفظ: کان الصادق ربع القامه، أزهر الوجه حالک الشعر جعدا، أشم

الأنف... و مثله فی البحار: ۴۷ / ۹ ح ۵.

[۲۸] تقدمت ترجمته، و انظر المصادر التی تثبت بأن السید الحمیری هو شاعر الامام الصادق علیه السلام و هی کما یلی: أمالی الصدوق: ۱ / ۲۰۱، البحار: ۴۷ / ۳۱۴ ح ۶، و ۳۱۶ ح ۷، الغدیر: ۲ / ۲۶۷ و ۲۴۵، کمال الدین: ۱ / ۲۳۴، اثبات الهداه: ۲ / ۳۶۱ ح ۱۸۴، و: ۶ / ۳۸۶ ح ۹۶، روضه الواعظین: ۲۵۴، کشف الغمه: ۲ / ۱۷۸ و ۱ / ۴۱۴، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۷۰ و ۳۷۱، الثاقب فی المناقب: ۳۹۵ ح ۳۲۲، مدینه المعاجز: ۳۸۴ ح ۸۷، الخرائج و الجرائح: ۲ / ۹۴۱، رجال الکشی: ۲۸۷ ح ۵۰۷، أمالی الشیخ الطوسی: ۱ / ۴۸، و: ۲ / ۲۴۰، الارشاد للشیخ المفید: ۲ / ۲۰۶ و ۲۰۷.

[۲۹] فی (أ): بوابه الفضل.

[۳۰] انظر تاریخ الأئمه: ۳۳، و فی المناقب لابن شهرآشوب: ۴ / ۲۸۰ ذکره ضمن خواص أصحابه، و تاریخ أهل البیت علیهم السلام: ۱۴۸.

[۳۱] انظر البحار: ۴۷ / ۱۰ ح ۶. و ورد فی الکفعمی: ۵۲۳ بلفظ «الله خالق کل شی ء» و فی العدد القویه للعلامه الحلی: ۱۴۸ ح ۶۵ بلفظ «الله عونی و عصمتی من الناس» و قیل «أنت ثقتی فاعصمنی من خلقک» و قیل «ربی عصمنی من خلقه» و مثله فی البحار: ۴۷ / ۱۱ ح ۱۲، و دلائل الامامه: ۱۱۲. و فی عیون أخبار الرضا: ۲ / ۵۶ ح ۲۰۷ و أمالی الصدوق: ۳۷۱ ح ۵ بلفظ «الله ولیی و عصمتی من خلقه». و فی البحار: ۴۷ / ۸ ح ۱، الوسائل: ۳ / ۴۱۲ ح ۹، و المکارم: ۸۸ و ۹۰ بلفظ «یا ثقتی

قنی شر جمیع خلقک» و مثله فی تاریخ جرجان: ۳۲۹، و احقاق الحق للشهید القاضی الشوشتری: ۱۲ / ۲۱۷. و انظر الکافی: ۶ / ۴۷۳ ح ۳ و ۲.

[۳۲] انظر اعلام الوری: ۲۷۱، البحار: ۴۷ / ۶ ح ۱۷ بالاضافه الی المصادر السابقه. مع العلم أن ترجمه أبی جعفر المنصور تقدمت. و انظر عوالی اللآلی: ۱ / ۳۶۲ ح ۴۵، مهج الدعوات: ۲۰۱، اثبات الهداه للحر العاملی: ۵/ ۴۶۶ ح ۲۱۵، عیون المعجزات: ۸۹، الثاقب فی المناقب: ۲۰۸ ح ۱۳.

[۳۳] ورد فی المناقب: ۳۹۶، و البحار: ۲۶ / ۱۸ ح ۱، و: ۴۷ / ۲۶ ح ۲۶، و الارشاد: ۲ / ۱۸۶، و: ۳۰۷ ط آخر، و اعلام الوری: ۲۸۴، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۲۶، و الاحتجاج: ۲ / ۱۳۴، و روضه الواعظین للفتال النیسابوری: ۲۵۳، کشف الغمه: ۲ / ۱۶۹ بلفظ:... قال علیه السلام: علمنا غابر و مزبور، و نکت فی القلوب، و ان عندنا الجفر الحمر، و الجفر الأبیض، و مصحف فاطمه علیهاالسلام... و سئل عن تفسیر هذا الکلام فقال... و أما الجفر الأحمر فوعاء فیه سلاح رسول الله صلی الله علیه و آله و لن یخرج حتی یقوم قائمنا أهل البیت، و أما الجفر الأبیض فوعاء فیه توراه موسی و انجیل عیسی و زبور داود و کتب الله الالی.... و انظر وسیله النجاه: ۳۴۹، و فی بصائر الدرجات: ۱۵۱ ح ۲، و: ۳۳۸ ح ۱ ط آخر، و البحار: ۲۶ / ۳۸ ح ۲۹، و: ۴۸ / ۲۷۰ ح ۲ بلفظ «و عندی الجفر علی رغم أنف من زعم» و انظر أیضا ینابیع الموده: ۴۰۴ و الکافی: ۱ / ۲۰۷ ح ۳.

[۳۴] انظر مطالب السؤول:

۸۱، و ملحقات احقاق الحق: ۱۲ / ۲۰۸.

[۳۵] ابراهیم: ۷.

[۳۶] نوح: ۱۰ - ۱۲.

[۳۷] انظر الأنوار القدسیه ص ۳۸، احقاق الحق: ۱۹ / ۵۳۳، و انظر المصادر السابقه.

[۳۸] فی (أ): الآذن.

[۳۹] فی (ب): و انی.

[۴۰] فی (ب، ج): ایثار لذلک.

[۴۱] الأنوار القدسیه: ۳۸، ملحقات احقاق الحق: ۱۹ / ۵۳۳، المناقب لابن شهرآشوب: ۴ / ۲۴۸ عن الترغیب و الترهیب.

[۴۲] انظر نور الأبصار: ۲۹۸، و ذکر فی الجوهر النفیس: ۱۰۳، و کذلک فی احقاق الحق: ۱۹ / ۵۲۶ بلفظ: قال علیه السلام لسفیان الثوری: احفظ عنی ثلاثا: اذا صنعت معروفا فعجله... و ان رأیت أنه کبیره فصغره... و اذا فعلته فاستره....

[۴۳] فی (ب): تعیش.

[۴۴] فی (ب): تموت.

[۴۵] فی (ج): رضی.

[۴۶] فی (ب): الله.

[۴۷] فی (د): عورات بیته.

[۴۸] فی (أ): حفر.

[۴۹] فی (أ): داخل.

[۵۰] فی (أ): و علیک.

[۵۱] فی (أ): للمروءه.

[۵۲] فی (ب)، ان، و فی (د): فان.

[۵۳] فی (ب): الفجار.

[۵۴] انظر حلیه الاولیاء: ۳ / ۱۹۵ و قد ذکر هذه الوصیه بشکل مفصل، و لکن المصنف رحمه الله هنا أقطع قطعه منها، و انظر احقاق الحق: ۱۲ / ۲۸۴ و ۱۹ / ۵۳۴، و کشف الغمه لاربلی: ۲ / ۱۸۴، و اثبات الهداه للحر العاملی: ۵ / ۴۸۸ ح ۴۹.

[۵۵] فی (أ): أحمد بن عمر بن المقداد الرازی.

[۵۶] فی (ج): الجبارین.

[۵۷] انظر المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۷۵، و: ۴ / ۲۵۱ ط آخر، علل الشرایع: ۲ / ۴۹۶ ح ۱، البحار: ۴۷ / ۱۶۶ ح ۶ و ۷، کشف الغمه: ۲ / ۱۵۸، حلیه الاولیاء لأبی نعیم الاصبهانی: ۳ / ۱۹۸، ملحقات احقاق الحق: ۱۲ / ۲۷۵ و ۱۹ / ۵۳۳، مطالب السؤول: ۸۲، نور الأبصار: ۲۹۹، أخبار الدول

و آثار الأول للقرمانی: ۱۱۲، المختار فی مناقب الأخبار: ۱۷، تذکره الخواص لسبط ابن الجوزی: ۳۵۳، الأنوار القدسیه لسنهوتی: ۳۸.

[۵۸] فی (أ): قبطی.

[۵۹] فی (أ): فخجل.

[۶۰] بالاضافه الی المصادر السابقه انظر کشف الغمه: ۲ / ۱۵۸، و البحار: ۷۸ / ۲۰۲ ح ۳۴.

[۶۱] فی (د): عنت.

[۶۲] فی (أ): طلبته.

[۶۳] ما بین المعقوفتین غیر موجوده فی (أ).

[۶۴] انظر الأنوار القدسیه للسنهوتی: ۳۷، و ملحقات احقاق الحق: ۱۹ / ۵۳۱ مع تقدیم و تأخیر فی بعض الألفاظ.

[۶۵] فی (أ): الربیعی، و فی (ج): الربعی.

[۶۶] فی (ب): فقدم، و فی (ج): و قدم.

[۶۷] فی (ب): لینساه.

[۶۸] فی (ج): أعلم.

[۶۹] فی (أ): یجیئون.

[۷۰] فی (أ): و تلحد فی سلطنتی.

[۷۱] فی (د): بهم.

[۷۲] فی (ج): لو وافقنی.

[۷۳] فی (ج): حلفه.

[۷۴] فی (أ): و قضی.

[۷۵] فی (ب): القلیل.

[۷۶] فی (أ): و اکفنی.

[۷۷] فی (ب): أدفع.

[۷۸] رویت هذه القصه فی مصادر عدیده و بألفاظ متناسبه و متقاربه، مع العلم أن المصنف رحمه الله لم ینقلها بشکل کامل بل قطع قطعه منها، و من شاء فلیراجع المصادر التالیه لیقف علیها بعینها، و هی کما یلی: کشف الغمه: ۲ / ۱۵۸، البحار: ۴۷ / ۱۸۲ و ۱۷۸ ح ۲۸ و ۲۶، و: ۹۵ / ۲۲۳ ح ۲۲، احقاق الحق: ۱۹ / ۵۱۴ و ۵۱۳، و: ۱۲ / ۲۵۰ و ۲۴۶، العقد الفرید: ۲ / ۲۸، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۵۸، و مدینه المعاجز: ۳۶۱ ح ۱۹، الأخبار الموفقیات: ۱۴۹، الصحیفه السجادیه الجامعه: ۳۶۸ ح ۱۵۸، وسیله النجاه: ۳۵۹، سیر أعلام النبلاء: ۶ / ۲۶۶، الفرج بعد الشده: ۷۰، تذکره الخواص لسبط ابن الجوزی: ۳۵۳، و: ۳۴۴ ط آخر، المختار للجزری: ۱۸، کفایه الطالب: ۳۰۷، حلیه الأولیاء:

۳ / ۱۹۲، مطالب السؤول: ۸۲، نور الأبصار: ۲۹۵، و ۴۵۵ ط آخر، الآیات البینات: ۱۶۲، صفه الصفوه: ۲ / ۱۷۶، روض الریاحین: ۵۸، عین الأدب و السیاسه: ۱۸۲. و لا یخفی أن المنصور الدوانیقی استدعی الامام الصادق علیه السلام مرات عدیده فالمره الاولی ذکرها صاحب مهج الدعوات: ۱۷۵، و المره الثانیه: ۱۸۴، و الثالثه: ۱۸۶، و الرابعه: ۱۸۸، و الخامسه: ۱۹۲، و السادسه: ۱۹۸، و السابعه: ۲۰۱ و اخری فی الحیره ذکرها فی: ۲۱۲، و تاسعه: ۲۱۳. و انظر دلائل الامامه للطبری: ۱۱۹، الخرائج و الجرائح: ۳۵۷، فصل الخطاب: ۳۸۱ و ۳۳۵، اثبات الهداه: ۵ / ۴۴۶ ح ۲۱۵، الثاقب فی المناقب: ۲۰۸ ح ۱۳، مقتل الحسین للخوارزمی: ۲ / ۱۱۳ و قد ذکر الدعاء فقط، مستدرک الوسائل: ۱۳ / ۱۷۳ ح ۱، و: ۱۵ / ۲۴۱ ح ۲۸، البرهان: ۲ / ۲۹۹ ح ۷، عوالی اللآلی: ۱ / ۴۳۷ ح ۱۰، الکافی: ۶ / ۴۴۵ ح ۳، تاریخ دمشق ترجمه الامام الصادق علیه السلام مخطوط اثبات الوصیه للمسعودی: ۱۸۳، الارشاد للشیخ المفید: ۲ /۱۸۲-۱۸۴ ، ینابیع الموده للقندوزی الحنفی: ۳ / ۱۱۲ و ۱۱۳ ط اسوه، الصواعق المحرقه لابن حجر الهیتمی: ۲۰۱ - ۲۰۲.

[۷۹] هو عم السفاح عبدالله بن محمد بن علی بن عبدالله بن العباس بن عبدالمطلب، استعمله علی الکوفه و کان خطیبا و یکنی أباسلیمان و ولی مکه و المدینه أیضا، مات سنه (۱۸۳ ه). انظر المعارف لابن قتیبه: ۳۷۴.

[۸۰] المعلی بن خنیس من المحمودین و هو من قوام أبی عبدالله علیه السلام، و انما قتله داود بن علی بسببه و کان محمودا عنده، و مضی علی منهاجه، و أمره مشهور و کان وکیلا لأبی عبدالله علیه السلام و

خیرا فاضلا. انظر الغیبه للطوسی: ۲۱۰، بحارالأنوار: ۴۷ / ۳۴۲ ح ۳۲، رجال النجاشی: ۴۱۷ تحت رقم ۱۱۱۴ طبع مؤسسه النشر الاسلامی - قم.

[۸۱] انظر نور الأبصار للشبلنجی: ۲۹۶، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۵۸. و قد رویت هذه القصه مفصلا فی کتب کثیره و بعضها اختصر القصه، و نحن نشیر هنا الی المصادر التی ذکرتها مفصلا و مختصرا و هی کما یلی: بصائر الدرجات: ۲۱۷ ح ۲، البحار: ۴۷ / ۶۶ ح ۹، و: ۹۴ / ۲۹۴، و ۱۰۹ ح ۱۴۴ - ۱۴۶ و ۲۰۰، الوسائل: ۴ / ۱۱۰۳ ح ۸، اثبات الهداه: ۵ / ۳۷۶ ح ۷۳، و ۴۱۶ ح ۱۵۲، مدینه المعاجز: ۳۵۷ ح ۱۴ و ۱۵، الخرائج و الجرائح لقطب الدین الراوندی: ۲ / ۶۱۱ ح ۷ و ۶۴۷ ح ۵۷، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۲۵۲ و ۳۵۷، النجوم للسید ابن طاووس: ۲۲۹، رجال الکشی: ۳۸۰ ح ۷۱۳، و ۲۵۱ ح ۱۳، الهدایه الکبری للخصیبی: ۲۵۳، دلائل الامامه للطبری: ۱۱۸، مهج الدعوات: ۱۹۸، الأنوار القدسیه للسنهوتی: ۳۶، الکافی: ۲ / ۵۱۳ ح ۵، الارشاد للمفید: ۳۰۷، و: ۱۸۴/۲ - ۱۸۵ ط آخر، اعلام الوری: ۲۷۶، روضه الواعظین: ۱ / ۲۵۱، کشف الغمه: ۲ / ۱۶۷، و مستدرک الوسائل للمحدث النوری: ۵ / ۲۵۸ ح ۲، ألقاب الرسول صلی الله علیه و آله و عترته: ۶۱، علل الشرایع: ۲ / ۲۵۸.

[۸۲] شاعر اموی من أولیاء بنی امیه، ترجم له فی تنقیح المقال رقم ۳۲۶۲، فراجع.

[۸۳] فی (أ): یرتعشان.

[۸۴] انظر المناب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۶۰، و: ۴ / ط آخر و فیه «الحکیم» بدل «الحکم» و أضاف أیضا بیتا ثانیا هو: و قستم بعثمان علیا سفاهه و

عثمان خير من على و أطيب و كشف الغمه: ۲ / ۲۰۳ و ما فيها من تعليق لعلى بن عيسى، و انظر البحار: ۴۷ / ۱۳۶ ح ۱۸۵، الأنوار القدسيه: ۳۶، فرائد السمطين للجوينى: ۱ / ۳۹۲، نور الأبصار: ۲۹۶ ۱۹۸، وسيله النجاه: ۳۶۱، احقاق الحق: ۱۹ / ۵۱۰ و ۱۲ / ۲۵۹، دلائل الامامه للطبرى: ۱۱۵.

[۸۵] فى (أ): سعيد.

[۸۶] فى (ب): هرب.

[۸۷] الفرع: قريه من نواحى الربذه، عن يسار السقيا، بينها و بين المدينه ثمانيه برد، على طريق و قيل: أربع ليالى... انظر مراصد الاطلاع: ۳ / ۱۰۲۸.

[۸۸] انظر كشف الغمه للاربلى: ۲ / ۱۶۲، و بحارالأنوار: ۴۷ / ۵ ح ۱۶ و لكن بلفظ: فلما قتل محمد و اطمأن الناس و آمنوا رجع الى المدينه، فلم يزل بها حتى مات لسنه ثمان و أربعين و مائه فى خلافه أبى جعفر....

[۸۹] فى (ج) دفعت.

[۹۰] فى (أ): نهرنى.

[۹۱] فى (د): الحسين، و هو خطأ من الناسخ.

[۹۲] فى (أ): فيصلها.

[۹۳] فى (أ): فيصيرها.

[۹۴] انظر كشف الغمه للاربلى: ۲ / ۱۶۵، بحارالأنوار: ۴۷ / ۲۰۶ ح ۴۷. و روى أبوالفرج الاصبهانى فى مقاتل الطالبيين: ۲۳۳ و كذلك العلامه المجلسى فى البحار: ۴۷ / ۲۱۱ و ۱۶۳ ح ۳ روايه اخرى تختلف عن هذه، و لكن ذيل الروايه يذكر فيها الحديث بلفظ «... ان ملكا من ملوك الأرض بقى من عمره ثلاث سنين فوصل رحمه، فجعلها الله ثلاثين سنه» و انظر عوالى اللآلى لابن أبى جمهور الأحسائى: ۱ / ۳۶۲ ح ۴۵ و أمالى ابن الشيخ: ۲ / ۹۴، البرهان: ۲ / ۲۹۹ ح ۷، و مستدرك الوسائل للمحدث النورى: ۱۵ / ۲۴۱ ح ۲۸.

[۹۵] فى (أ): رأى، و فى (ب):

أراد.

[۹۶] انظر نزهه الناظر: ۱۱۹ ح ۶۴، مشکاه الأنوار: ۳۳۲، الارشاد للشیخ المفید: ۳۱۷، و: ۲ / ۲۰۴ ط آخر.

[۹۷] فی (أ): و الاصرار علی الذنب من مکر الله «و لا یأمن...».

[۹۸] الأعراف: ۹۹. انظر نزهه النـاظر: ۱۱۷ ح ۵۹، التذکره الحمدونیه: ۱۱۰، احقاق الحق: ۱۹ / ۵۲۸، تحف العقول: ۴۵۶ ح ۹، البحار: ۷۸ / ۲۰۹ ح ۸۶، و: ۶ / ۳۰ ح ۳۶، الارشاد للشیخ المفید: ۳۱۸، و: ۲ ص ۲۰۵ ط آخر و فیه «الاعتلال» بـدل «الاعتداء»، مشکاه الأنوار: ۱۱۱، کنز الفوائد الکراجکی: ۲ / ۳۳، کشف الغمه: ۲ / ۱۷۸، الدره الباهره: ۱۹.

[۹۹] نور الأبصار: ۲۹۸، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۸۱. [

[۱۰۰] نور الأبصار: ۲۸۹، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۹، کشف الغمه: ۲ / ۲۰۳.

[۱۰۱] نور الأبصار: ۲۹۸، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۸۰، و فی تحف العقول: ۳۵۸ و فیه «سنه» بدل «عشرین یوما» سنه.

[۱۰۲] نور الأبصار: ۲۹۸ و فیه «الشیطان» بدل «السلطان» و حسب ما أعتقد أنه تصحیف، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۸۱.

[۱۰۳] نور الأبصار: ۲۸۹، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۸۰.

[۱۰۴] فی (أ):... و الحسنات یثاب علیها و النعم مسؤول عنها. انظر الفقیه: ۳ / ۴۸۱ ح ۴۶۹۲، الوسائل: ۱۵ / ۱۰۴ ح ۴ و ۲، تحف العقول: ۳۸۲ ح ۱۸۶، الکافی: ۶ / ۷ ح ۱۲، ثواب الأعمال للشیخ الصـدوق: ۳۲۹ ح ۱ البحار: ۱۰۴ ص ۹۰ ح ۳، و ص ۹۹، مکارم الأخلاق للطبرسی: ۲۲۶.

[۱۰۵] نور الأبصار: ۲۹۹، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۷۸.

[۱۰۶] انظر نور الأبصار: ۲۹۹، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۷۹.

[۱۰۷] انظر المصادر السابقه.

[۱۰۸] نزهه الناظر: ۱۱۱ ح ۳۶، أعلام الدین للدیلمی: ۳۰۳، الدره الباهره: ۳۴، بحارالأنوار:

۴۷ / ۱۶۷ ح ۳۴، و: ۷۸ / ۲۲۸ ح ۱۰۵، کتاب الأربعین فی قضاء حقوق المؤمنین: ۲۷۸ ح ۱۱۳، نور الأبصار: ۲۹۹.

[۱۰۹] انظر نور الأبصار: ۲۹۹، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۸۳.

[۱۱۰] انظر نور الأبصار: ۲۹۹، و احقاق الحق: ۱۲ / ۲۸۴، کشف الغمه: ۲۰۷، البحار: ۷۸ / ۲۰۸ ح ۷۲. و الآیه الاولی الصف: ۱۰، و الثانیه: التحریم: ۷.

[۱۱۱] نور الأبصار: ۲۹۹، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۸۲.

[۱۱۲] راجع المصادر السابقه.

[۱۱۳] راجع المصادر السابقه.

[۱۱۴] فی (أ): عن.

[۱۱۵] انظر نزهه الناظر: ۱۰۹ ح ۱۹ و زاد فیه «... و الذی اذا قدر لم یأخذ أکثر مما له» و انظر أعلام الدین: ۳۰۳، البحار: ۷۸ / ۲۷۷ ح ۱۱۳، نور الأبصار: ۲۹۹، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۸۱.

[۱۱۶] نور الأبصار: ۳۰۰، و انظر المصادر السابقه أیضا.

[۱۱۷] کذا، و الظاهر أن الصحیح: بینه.

[۱۱۸] فی (أ): و هو یخالطه و یعرفه بحسن حاله.

[۱۱۹] انظر کشف الغمه: ۲ / ۱۶۲، البحار: ۷۸ / ۲۰۳ ح ۳۶.

[۱۲۰] فی (أ): بالزمن الطویل، و فی (ج): بزمن طویل.

[۱۲۱] فی (ب، ج): تبأس و هو خطأ من الناسخ.

[۱۲۲] فی (ج، د): اذ التفت عن یساره فرأی.

[۱۲۳] فی (أ): یشبه.

[۱۲۴] فی (أ): أعثم.

[۱۲۵] أی هشام بن عبدالملک.

[۱۲۶] فی (أ): طائر.

[۱۲۷] انظر کشف الغمه: ۲ / ۱۹۲ و لکن بلفظ «أعثم» بالعین کما فی نسخه (أ) و أعتقد أنه تصحیف، الخرائج و الجرائح: ۲ / ۸۵۵ ح ۷۱، اعلام الوری: ۲۷۶، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۵۳ البحار: ۴۷ / ۱۵۱ ح ۲۰۱ و ۲۰۲ و ۲۰۷ و ۲۰۸، و: ۲۶ / ۱۵۱ ح ۳۸، اثبات الهداه: ۵ / ۳۹۸ ح ۱۲۴، الکافی: ۶ / ۵۵۳ ح ۸،

بصائر الدرجات لابن فروخ الصفار: ۹۶ ح ۴، دلائل الامامه للطبری: ۱۳۲، ملحقات احقاق الحق: ۱۲ / ۲۵۶.

[۱۲۸] فی (ب): فآلیت.

[۱۲۹] فی (د): جمع.

[۱۳۰] فی (أ): قال.

[۱۳۱] فی (أ): تأتنا.

[۱۳۲] فی (ج، د): فقال.

[۱۳۳] فی (أ): خلق.

[۱۳۴] رویت هذه القصه بألفاظ متقاربه مع زیاده فی بعضها و بعض المصادر اختصرتها فانظر مثلا: الخرائج و الجرائح لقطب الدین الراوندی: ۲ / ۶۴۴ ح ۵۲، و: ۲۱۵ ح ۲۰ ط آخر، البحار: ۴۷ / ۱۰۹ ح ۱۴۲، و ۱۴۷ ح ۲۰۳، کشف الغمه للاربلی: ۲ / ۱۸۹ و ۱۹۲، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۵۶، نور الأبصار للشبلنجی: ۲۹۷.

[۱۳۵] فی (ج): لمولاه.

[۱۳۶] فی (أ): الورقه.

[۱۳۷] انظر المصادر السابقه، ففی بعضها «نافذ» بدل «یافد» و فی بعضها «ناقد» کما فی نور الأبصار: ۲۹۷.

[۱۳۸] انظر الاتحاف بحب الأشراف: ۵۴ بلفظ: قال الشبراوی الشافعی... ینابیع الموده: ۳۸۰، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۲۷ و ۲۱۸ قریب من هذا.

[۱۳۹] انظر الارشاد للشیخ المفید: ۳۰۴، و: ۲ / ۱۸۰ ط آخر، کشف الغمه: ۲ / ۱۵۵ و ۱۶۱ و ۱۶۲ و ۱۶۶ و ۱۸۷، البحار: ۴۷ / ۳ ح ۱۰، و ۶ / ۱۸، و ۱ ح ۱، و ۵ / ۱۶، الکافی: ۱ / ۴۷۵ و ۴۷۲ ح ۷، الوافی: ۲ / ۷۹۶ ح ۱۰، و: ۲ / ۱۸۰ ط آخر، اعلام الوری: ۲۷۱، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۹۹، روضه الواعظین للفتال النیسابوری: ۲۵۳، دلائل الامامه: ۱۱۱، المصباح للکفعمی: ۵۲۳، مطالب السؤول: ۸۱، ملحقات احقاق الحق: ۱۲ / ۲۱۲ و ۲۰۹، الهدایه الکبری للخصیبی: ۲۴۷، عیون المعجزات: ۹۴، ألقاب الرسول و عترته: ۴۲. و انظر تاریخ أهل البیت علیهم السلام: ۱۸۱، اکمال الرجال: ۶۲۳، وسیله النجاه: ۳۶۲،

اسعاف الراغبین للصبان: ۲۵۳، الصواعق المحرقه: ۲۰۳، التذکره للواقدی: ۳۵۵ و ۳۵۶، التحفه اللطیفه فی تاریخ المدینه الشریفه: ۱ / ۴۱۰، عیون التواریخ: ۶ / ۲۹، تاریخ ابن الوردی: ۱ / ۲۶۶، نزهه المجالس: ۱/ ۵۰، و: ۲/ ۳۵، العرائس الواضحه: ۲۰۵، ینابیع الموده للقندوزی الحنفی: ۳ / ۱۱۷ ط اسوه، کفایه الطالب: ۴۵۶.

[۱۴۰] انظر کشف الغمه: ۲ / ۱۵۵ و ۱۶۱ و ۱۶۲ و ۱۸۷، البحار: ۴۷ / ۵ ح ۱۶، و دلائل الامامه: ۱۱۱، اکمال الرجال: ۶۲۳، ملحقات احقاق الحق: ۱۲ / ۲۰۹، وسیله النجاه: ۳۶۲، ینابیع الموده: ۳ / ۱۱۷ ط اسوه، الصواعق المحرقه لابن حجر الهیتمی: ۱۲۱، التحفه اللطیفه فی تاریخ المدینه الشریفه: ۱ / ۴۱۰. و قیل استشهد و عمره خمس و ستون سنه کما ورد فی الارشاد للشیخ المفید: ۲ / ۱۸۰، و: ۳۰۴ ط آخر، و التذکره للواقدی: ۳۵۵، تاریخ أهل البیت علیهم السلام: ۱۸۱، ألقاب الرسول و عترته: ۴۲، و عیون المعجزات: ۹۴، دلائل الامامه: ۱۱۱، الهدایه الکبری للخصیبی: ۲۴۷، و کشف الغمه: ۲ / ۱۵۵، الکافی: ۱ / ۴۷۵ ح ۷، و البحار: ۴۷ / ۶ ح ۱۸، الوافی: ۳ / ۷۹۶ ح ۱۰، و من أراد المزید فعلیه مراجعه المصادر السابقه: و کفایه الطالب: ۴۵۶.

[۱۴۱] انظر کشف الغمه: ۲ / ۱۵۵، و فی روایه ثانیه أقام مع جده خمس عشره سنه، و اعلام الوری: ۲۷۱، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۹۹، البحار: ۴۷ / ۴ ح ۱۲ - ۱۴، روضه الواعظین: ۲۵۳، دلائل الامامه: ۱۱۱، الهدایه الکبری: ۲۴۷. و عیون المعجزات: ۹۴، تاریخ أهل البیت علیهم السلام: ۱۸۱.

[۱۴۲] انظر نور الأبصار: ۲، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۱۵.

[۱۴۳] انظر الکافی: ۱ / ۴۷۵

ح ۷، البحار: ۴۷ / ۶ ح ۱۸، و ۵ ح ۱۶، الوافی: ۳ / ۷۹۶ ح ۱۰، کشف الغمه للاربلی: ۲ / ۱۵۵ و ۱۶۱ و ۱۶۲ و ۱۸۷، اعلام الوری لأمین الاسلام الطبرسی: ۲۷۱، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۳۹۹، دلائل الامامه للطبری: ۱۱۱، الهدایه الکبری للخصیبی: ۲۴۷، الارشاد للشیخ المفید: ۲ / ۱۸۰. و لا یخفی أنه بناء علی ما ذکره المصنف رحمه الله فان عمره الشریف یکون ۵۹ سنه، و هذا خلاف ما ذکره بأنه مات و له من العمر ۶۸ سنه. و لعل الصحیح أنه أقام علی جده علیه السلام ۱۲ سنه و مع أبیه ۱۹ سنه و بقی بعد موت أبیه ۳۴ سنه فیکون حینئذ عمره الشریف ۶۵ سنه کما ذهب الیه الشیخ المفید فی الارشاد و الفضل بن الحسن الطبرسی فی اعلام الوری حیث ذکرا رحمهما الله أن ولادته علیه السلام کانت فی سنه (۸۳ ه) کما ذکر ذلک أیضا المصنف علی قول، فتأمل و راجع تصل الی الحقیقه.

[۱۴۴] انظر المصباح للکفعمی: ۵۲۳، البحار: ۴۷ / ۲ و ۵ ح ۴ و ۱۵، مطالب السؤول: ۸۱، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۱۲ و ۲۱۶، ینابیع الموده: ۳ / ۱۱۷ ح ۳ ط اسوه، الصواعق المحرقه: ۲۰۳، و: ۱۲۱ ط آخر، دلائل الامامه: ۱۱۱ بلفظ «سمه المنصور فقتله» اسعاف الراغبین: ۲۵۳، مشارق الأنوار للبرسی: ۹۳، اثبات الهداه: ۵ / ۴۲۳ ح ۱۶۴، المناقب لابن شهراشوب: ۳ / ۳۹۹، اقبال الأعمال للسید ابن طاووس: ۹۷.

[۱۴۵] انظر نزهه المجالس: ۲ / ۲۵، و: ۱ / ۵۰، احقاق الحق: ۱۲ / ۲۱۴، و: ۱۹ / ۵۰۷، عیون التواریخ: ۶ / ۲۹، تاریخ ابن الوردی: ۱ / ۲۶۶، نور الأبصار:

۲۹۸. و فی وسیله النجاه: ۳۶۲ بلفظ «و ما أکرم ذلک القبر بأن جمع من الأشراف الکرام» و فی ینابیع الموده للقندوزی الحنفی: ۳ / ۱۱۷ ط اسوه بلفظ «و دفن بالقبه... فیالها من قبه ما أکرمها و أبرکها و أشرفها» و مثله فی الصواعق المحرقه لابن حجر الهیتمی: ۲۰۳ و انظر المصادر السابقه کلها تؤکد علی انه دفن فی البقیع فی القبر الذی دفن فیه أبوه و جده و عم جده، فلاحظ.

[۱۴۶] انظر نور الأبصار: ۲۹۸، کشف الغمه: ۲ / ۱۶۱ و ۱۸۷، البحار: ۴۷ / ۲۴۱ ح ۱، تاریخ أهل البیت علیهم السلام: ۱۰۵، الهدایه الکبری للخصیبی: ۲۴۷، تاریخ الأئمه لابن أبی ثلج البغدادی: ۱۹، تاج الموالید: ۴۵. أما الشیخ المفید رحمه الله فی الارشاد: ۲ / ۲۰۹ فقد ذکر أن الامام علیه السلام له عشره أولاد، و کذلک فی المستجاد من الارشاد: ۱۷۹، و: ۳۱۹ ط آخر، و کشف الغمه فی روایه اخری: ۲ / ۱۸۰، و البحار: ۴۷ / ۲۴۱ و ۲۲۵ ح ۲ و ۶، و تاج الموالید: ۱۲۱، و اعلام الوری: ۲۹۱ و کذلک فی المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۴۰۰.

[۱۴۷] سیأتی فی الفصل القادم تفصیلا کاملا عن حیاته علیه السلام.

[۱۴۸] کان الامام جعفر بن محمد الصادق علیه السلام یحب ابنه اسماعیل حبا جما کما ذکر المروزی فی الزهد: ۳۴ حیث ذکر عن کتاب الحسین بن سعید بلفظ:... أخبرنی أبوعبدالله علیه السلام ببر ابنه اسماعیل، قال: کنت أحبه و قد أزداد الی حبا... و کان اسماعیل أکبر اخوته کما یقول الشیخ المفید فی الارشاد: ۲ / ۲۰۹، و قد مات اسماعیل فی حیاه أبیه بالعریض - وادی بالمدینه فیه بساتین نخل - و حمل علی رقاب الرجال الی أبیه

بالمدینه حتی دفن بالبقیع. و لسنا بصدد بیان حاله و ولادته، و من أراد ذلک فلیراجع المصادر التالیه: اعلام الوری: ۲۸۴ و ۲۹۲، البحار: ۴۷ / ۲۴۲، کمال الدین: ۱ / ۷۰، و: ۲ / ۶۳۷ ح ۴۰، کتاب زید النرسی: ۴۹، اثبات الهداه: ۵ / ۴۹۳ ح ۶۰، کتاب التمحیص لابن همام الاسکافی: ۳۷ ح ۲۲، الکافی: ۵ / ۲۹۹، الوسائل: ۱۳ / ۲۳۰ ح ۱، البرهان: ۱ / ۳۴۲ ح ۵، و: ۲ / ۱۳۸ ح ۱، الوافی ۱۸/ ۹۵۶ ح ۱۱، الخرائج و الجرائح لقطب الدین الراوندی: ۲ / ۶۳۷ ح ۳۹، الغیبه للنعمانی: ۳۲۴ ح ۱، تنبیه الخواطر: ۲ / ۲۵۳، التهذیب: ۱ / ۴۲۹، روضه الواعظین للفتال النیسابوری: ۵۱۳، أمالی الشیخ الصدوق: ۱۹۷ ح ۴، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۴۰۰، المجدی فی أنساب الطالبیین: ۱۰۰، کشف الغمه: ۲ / ۱۸۰.

[۱۴۹] کان محمد بن جعفر سخیا شجاعا و کان یصوم یوما و یفطر یوما و یری رأی الزیدیه فی الخروج بالسیف... انظر الارشاد للشیخ المفید: ۲ / ۲۱۱ - ۲۱۳، کشف الغمه للاربلی: ۲ / ۱۸۱، البحار ۴۷ / ۲۴۳ ح ۲، اعلام الوری للطبرسی: ۲۹۳، المقالات و الفرق: ۸۶، فرق الشیعه: ۸۷، الملل و النحل: ۱۶۷، المجدی فی أنساب الطالبیین: ۹۶، عیون أخبار الرضا: ۲ / ۲۰۷، الخرائج و الجرائح لقطب الدین الراوندی: ۲ / ۷۶۳ ح ۴۹، فکل هذه المصادر تتکلم عن حیاته فلاحظها.

[۱۵۰] کان علی بن جعفر راویا للحدیث، سدید الطریق، شدید الورع، کثیر الفضل، و لزم أخاه موسی علیه السلام و روی عنه شیئا کثیرا کما ذکر ذلک الشیخ المفید فی الارشاد: ۲ / ۲۱۴، و: ۳۲۲ ط آخر. و انظر

ترجمته فی رجال الکشی: ۴۲۹ ح ۸۰۳ و ۸۰۴، و البحار: ۴۷ / ۲۶۳ ح ۳۱ و ۳۲، و: ۵۰ / ۱۰۴ ح ۱۹، اعلام الوری: ۲۹۳ و زاد «و قال بامامه أخیه، و امامه علی بن موسی، و محمد بن علی، و روی عن أبیه النص علی موسی أخیه».

[۱۵۱] کان عبدالله أکبر اخوته بعد اسماعیل و لم تکن منزلته عند أبیه کمنزله غیره من ولده فی الاکرام کما یقول الشیخ المفید فی الارشاد: ۲ / ۲۱۰ و ۲۱۱، و: ۳۲۰ ط آخر، کشف الغمه: ۲ / ۱۸۰، البحار: ۴۷ / ۲۴۲ ح ۲. و انظر أیضا المصادر السابقه.

[۱۵۲] انظر الارشاد: ۲ / ۲۰۹ و ۲۱۱ حیث قال: و کان اسحاق بن جعفر من أهل الفضل و الصلاح و الورع و الاجتهاد، و کان یقول بامامه أخیه موسی علیه السلام و روی النص فی امامه أخیه موسی عن أبیه. انظر المصادر السابقه أیضا. و زاد الشیخ المفید علی أولاد الصادق علیه السلام العباس، و وصفه بأنه کان فاضلا نبیلا و کذلک البحار و اعلام الوری.

[۱۵۳] ام فروه و هی التی زوجها من ابن عمه الخارج مع زید - و هو الحسین بن زید بن علی بن الحسین علیه السلام - انظر الهدایه الکبری للخصیبی: ۲۴۷، و تاریخ ابن الخشاب: ۱۸۷. و انظر أیضا الارشاد: ۲ / ۲۰۹، عمده الطالب: ۲۳۳، تاریخ أهل البیت علیهم السلام: ۱۰۵، و کشف الغمه للاربلی: ۲ / ۱۶۱، المناقب لابن شهرآشوب: ۳ / ۴۰۰.

تعريف مركز

بسم الله الرحمن الرحيم

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

الزمر: ۹

المقدمة:

تأسّس مركز القائمية للدراسات الكمبيوترية في أصفهان بإشراف آية الله الحاج السيد حسن فقيه الإمامي عام ۱۴۲۶ الهجرى في المجالات الدينية والثقافية والعلمية معتمداً على النشاطات الخالصة والدؤوبة لجمع من الإخصائيين والمثقفين في الجامعات والحوزات العلمية.

إجراءات المؤسسة:

نظراً لقلة المراكز القائمة بتوفير المصادر في العلوم الإسلامية وتبعثرها في أنحاء البلاد وصعوبة الحصول على مصادرها أحياناً، تهدف مؤسسة القائمية للدراسات الكمبيوترية في أصفهان إلى التوفير الأسهل والأسرع للمعلومات ووصولها إلى الباحثين في العلوم الإسلامية وتقدم المؤسسة مجاناً مجموعة الكترونية من الكتب والمقالات العلمية والدراسات المفيدة وهي منظمة في برامج إلكترونية وجاهزة في مختلف اللغات عرضاً للباحثين والمثقفين والراغبين فيها.

وتحاول المؤسسة تقديم الخدمة معتمدة على النظرة العلمية البحتة البعيدة من التعصبات الشخصية والاجتماعية والسياسية والقومية وعلى أساس خطة تنوى تنظيم الأعمال والمنشورات الصادرة من جميع مراكز الشيعة.

الأهداف:

نشر الثقافة الإسلامية وتعاليم القرآن وآل بيت النبيّ عليهم السلام

تحفيز الناس خصوصا الشباب على دراسة أدقّ في المسائل الدينية

تنزيل البرامج المفيدة في الهواتف والحاسوبات واللابتوب

الخدمة للباحثين والمحققين في الحوازت العلمية والجامعات

توسيع عام لفكرة المطالعة

تهميد الأرضية لتحريض المنشورات والكتّاب على تقديم آثارهم لتنظيمها في ملفات الكترونية

السياسات:

مراعاة القوانين والعمل حسب المعايير القانونية

إنشاء العلاقات المترابطة مع المراكز المرتبطة

الاجتنباب عن الروتينية وتكرار المحاولات السابقة

العرض العلمي البحت للمصادر والمعلومات

الالتزام بذكر المصادر والمآخذ فى نشر المعلومات

من الواضح أن يتحمل المؤلف مسؤولية العمل.

نشاطات المؤسسة:

طبع الكتب والملزمات والدوريات

إقامة المسابقات فى مطالعة الكتب

إقامة المعارض الالكترونية: المعارض الثلاثية الأبعاد، أفلام بانوراما فى الأمكنة الدينية والسياحية

إنتاج الأفلام الكرتونية والألعاب الكمبيوترية

افتتاح موقع القائمية الانترنتى بعنوان : www.ghaemiyeh.com

إنتاج الأفلام الثقافية وأقراص المحاضرات و...

الإطلاق والدعم العلمى لنظام استلام الأسئلة والاستفسارات الدينية والأخلاقية والاعتقادية والردّ عليها

تصميم الأجهزة الخاصة بالمحاسبة، الجوال، بلوتوث Bluetooth، ويب كيوسک kiosk، الرسالة القصيرة ((sms

إقامة الدورات التعليمية الالكترونية لعموم الناس

إقامة الدورات الالكترونية لتدريب المعلمين

إنتاج آلاف برامج فى البحث والدراسة وتطبيقها فى أنواع من اللابتوب والحاسوب والهاتف ويمكن تحميلها على ٨ أنظمة؛

١.JAVA

٢.ANDROID

٣.EPUB

٤.CHM

٥.PDF

٦.HTML

٧.CHM

٨.GHB

إعداد ۴ الأسواق الإلكترونية للكتاب على موقع القائمية ويمكن تحميلها على الأنظمة التالية

١.ANDROID

٢.IOS

٣.WINDOWS PHONE

٤.WINDOWS

وتقدّم مجاناً فى الموقع بثلاث اللغات منها العربية والانجليزية والفارسية

الكلمة الأخيرة

نتقدم بكلمة الشكر والتقدير إلى مكاتب مراجع التقليد منظمات والمراكز، المنشورات، المؤسسات، الكتّاب وكل من قدّم لنا المساعدة فی تحقيق أهدافنا وعرض المعلومات علينا.

عنوان المكتب المركزی

أصفهان، شارع عبد الرزاق، سوق حاج محمد جعفر آباده ای، زقاق الشهيد محمد حسن التوكلی، الرقم ۱۲۹، الطبقة الأولی.

عنوان الموقع : : www.ghbook.ir

البريد الالكترونی : Info@ghbook.ir

هاتف المكتب المركزی ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

هاتف المكتب فی طهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

قسم البيع ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹شؤون المستخدمين ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹.

مركز القائمية للبحوث والتحريات الكمبيوترية
اصبهان
www
للحصول على المكتبات الخاصه الاخرى
ارجعوا الى عنوان المـركز من فضلـكم
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
و للايصاءِ من فضلكم
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹